

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 5Ndz/1/2020
Identifikačné číslo spisu: 1019200836
Dátum vydania rozhodnutia: 23.03.2020
Meno a priezvisko: JUDr. Milan Morava
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2020:1019200836.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu: RNDr. A. L., W. XX, C., D., proti žalovanému: Centrum právnej pomoci, Kancelária Žilina, so sídlom P. O. Hviezdoslava 6, Žilina, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovaného č. KaZA/23757/2018 z 28. mája 2019 a 12. júna 2019, vedenej na Krajskom súde v Žiline pod sp.zn. 30S/115/2019, o námietke zaujatosti uplatnenej žalobcom, takto

rozhodol:

Sudcovia Krajského súdu v Žiline JUDr. Martinčeková, JUDr. Jančárová, JUDr. Vargová, JUDr. Kudlejová, JUDr. Burik, JUDr. Mejstřík, JUDr. Turza, JUDr. Urban, JUDr. Paulerová, JUDr. Varga, JUDr. Malíková, JUDr. Tichý a Mgr. Štěpák n i e s ú vylúčení z prejednávania a rozhodovania veci pod sp.zn. 30S/115/2019 vedenej na Krajskom súde v Žiline.

Odôvodnenie

1. V konaní vedenom na Krajskom súde v Žiline (ďalej len „krajský súd“) pod sp.zn. 30S/115/2019 vzniesol žalobca v podaní z 27.12.2019 a z 02.03.2020 námietku zaujatosti voči členkám senátu 30S konajúcim a rozhodujúcim vo veci sp.zn. 30S/115/2019 v zložení JUDr. Jana Martinčeková, JUDr. Zuzana Jančárová a JUDr. Jana Vargová. Ďalej žalobca namietal zaujatosť sudcov krajského súdu JUDr. Burika, JUDr. Mejstříka, JUDr. Turzu, JUDr. Urbana, JUDr. Paulerovej, JUDr. Vargu, JUDr. Malíkovej, JUDr. Tichého a Mgr. Štěpáka. Žalobca uviedol, že sudkyne sú objektívne zaujaté z dôvodu „podozrenia z trestných činov extrémizmu a hanobenia rasy, z dôvodu ich vnútorného rasistického presvedčenia a vzťahu k extrémistickej skupine, preto že sa v rozpore so zákonom a ústavou uloženými povinnosťami rozhodli žalobcu diskriminovať pre jeho pôvod alebo sťažnosti na diskrimináciu, aby spôsobili prieťahy v konaní a aby žalobcovi odopreli súdnu ochranu v konaniach súvisiacich s jeho sťažnosťami na politiku rasovej diskriminácie a apartheidu uplatňovanú v Žilinskom kraji a aby obišli nariadenie ECRI o evidencii incidentov rasizmu a extrémizmu na Slovensku, a tiež z dôvodu svojvôle pri rozhodovaní a z dôvodu neschopnosti spravodlivo rozhodovať“.

2. Sudkyňa krajského súdu JUDr. Jana Martinčeková vo vyjadrení k vznesenej námietke zaujatosti uviedla, že žalobcu nepozná, nie je jej osobne a ani z úradnej činnosti známy, nemá vzťah k predmetu konania a necíti sa zaujatá. Sudkyňa krajského súdu JUDr. Zuzana Jančárová vo vyjadrení k vznesenej

námietke zaujatosti uviedla, že žalobcu nepozná, nemá žiaden vzťah k účastníkom ani k predmetu konania a necíti sa byť zaujatá. Sudkyňa krajského súdu JUDr. Jana Vargová vo vyjadrení k vznesenej námietke zaujatosti uviedla, že nemá žiaden vzťah k účastníkom ani k predmetu konania a necíti sa zaujatá.

3. Krajský súd postupom podľa § 92 ods. 1 zákona č. 162/2015 Z.z. Správny súdny poriadok (ďalej len „SSP“) predložil vec spolu s vyjadreniami namietaných, vec prejednávajúcich sudkýň Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky (ďalej len „Najvyšší súd“).

4. Najvyšší súd posúdil námietku zaujatosti uplatnenú žalobcom v intenciách právnej úpravy ustanovenej v § 87 a nasl. SSP a dospel k záveru, že niet zákonného dôvodu na vylúčenie namietaných sudcov krajského súdu z prejednávania a rozhodovania v predmetnej veci.

5. Podľa § 87 ods. 1 SSP sudca správneho súdu je vylúčený z prejednávania a rozhodovania veci, ak so zreteľom na jeho pomer k veci, účastníkom konania, ich zástupcom alebo k osobám zúčastneným na konaní možno mať odôvodnené pochybnosti o jeho nezaujatosti, alebo ak konal, či rozhodoval vo veci ako zamestnanec orgánu verejnej správy.

6. Podľa § 87 ods. 2 SSP vylúčený je i sudca správneho súdu, ktorý prejednával a rozhodoval tú istú vec na správnom súde inej inštancie.

7. Podľa § 87 ods. 3 SSP dôvodom na vylúčenie sudcu správneho súdu nie sú okolnosti, ktoré spočívajú v procesnom postupe sudcu a v jeho rozhodovacej činnosti.

8. Podľa § 90 ods. 1 SSP účastník konania má právo z dôvodov uvedených v § 87 uplatniť námietku zaujatosti.

9. Podľa § 90 ods. 2 SSP v námietke zaujatosti musí byť okrem všeobecných náležitostí podania uvedené, proti komu smeruje, dôvod, pre ktorý má byť sudca vylúčený, kedy sa účastník konania podávajúci námietku o dôvode vylúčenia dozvedel a dôkazy na preukázanie svojho tvrdenia, ktorých povaha to pripúšťa, okrem tých, ktoré nemôže bez svojej viny pripojiť. Na podanie, ktoré nespĺňa náležitosti námietky zaujatosti, správny súd neprihliada; v tomto prípade sa vec nadriadenému správneému súdu neprekladá. Ustanovenie § 58 ods. 1 sa nepoužije.

10. Účelom právnej úpravy ustanovenej v citovanej právnej norme § 87 SSP je prispieť k nestrannému prejednaniu veci, k nezaujatému prístupu súdu k účastníkom alebo k ich zástupcom a tiež predísť možnosti neobjektívneho rozhodovania. Z hľadiska uvedeného ustanovenia je právne významný vzťah sudcu, a to buď:

a) k veci (o vzťah tejto povahy ide napríklad vtedy, keď sudca je účastníkom alebo vedľajším účastníkom konania, keď má osobný záujem na určitom výsledku konania, ale tiež vtedy, keď sudca verejne - napríklad prostredníctvom médií alebo iným spôsobom vyjadril právny názor na vec, ktorý je objektívne spôsobilý ohroziť jeho nestrannosť),

b) k účastníkom konania [o takýto vzťah ide v prípade vzťahu sudcu charakteru rodičovského, manželského, súrodeneckého alebo iného blízkeho rodinného vzťahu alebo relevantného osobného vzťahu (tak pozitívneho alebo negatívneho)],

c) k zástupcom účastníkov konania.

11. Osobitným prípadom pomeru sudcu k veci je skutočnosť, že sudca a/ konal, či rozhodoval vo veci ako zamestnanec orgánu verejnej správy, b/ rozhodoval o veci na správnom súde inej inštancie.

12. Pomer k veci ako okolnosť spochybňujúca nezaujatosť sudcu predpokladá situáciu, keď sudca je právne zainteresovaný na výsledku konania. O pomere k účastníkovi alebo k zástupcovi ako okolnosti vzbudzujúcej pochybnosti o nezaujatosti sudcu možno uvažovať, ak sa zakladá na príbuzenstve, či iných kladných alebo záporných vzťahoch sudcu k účastníkom alebo k ich zástupcom. Zákom

predpokladané dôvody podmieňujúce zaujatosť alebo nezaujatosť sudcu na prejednanie a rozhodnutie pridelenej veci musia vyplývať z objektívnych skutočností. Pre vylúčenie sudcu z prejednávania a rozhodnutia veci nepostačujú subjektívne pocity, respektíve domnienky účastníka konania, z dôvodu ktorých tvrdí, že má pochybnosti o nezaujatosti sudcu na prejednanie a rozhodnutie veci (ako aj je nepostačujúci subjektívny názor konajúceho sudcu, že sa cíti byť zaujatý na prejednanie a rozhodnutie mu pridelenej veci).

13. Zaujatosť konkrétneho sudcu v prejednávanej veci musí vyplývať z objektívnych okolností podmieňujúcich jeho vzťah k predmetu konania alebo jeho vzťah k účastníkom tohto konania alebo k ich zástupcom. Povinnosť preukázať okolnosti odôvodňujúce zaujatosť konajúceho sudcu na prejednaní a rozhodnutí mu pridelenej veci spočíva na tom, kto uplatnil námietku zaujatosti. Na druhej strane k záveru o tom, že sudca je vylúčený, nie je potrebné, aby bolo preukázané, že je zaujatý. Na vylúčenie sudcu postačuje, ak možno mať so zreteľom na jeho pomer k veci, k účastníkom alebo k ich zástupcom, pochybnosti o jeho nezaujatosti, dôvodnosť ktorých musí však vyplývať z objektívne preukázateľných skutočností.

14. Nestrannosť treba skúmať z dvoch hľadísk, a to zo subjektívneho hľadiska nestrannosti, t.j. osobné presvedčenie sudcu prejednávajúceho prípad, a z objektívneho hľadiska nestrannosti, t.j. či sú poskytnuté dostatočné záruky pre vylúčenie akejkolvek pochybnosti v danom smere. V prípade subjektívneho hľadiska nestrannosti sa nestrannosť sudcu predpokladá až do predloženia dôkazu opaku (Piersach proti Belgicku - rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva z 1. októbra 1982).

15. Existencia nestrannosti musí teda byť určená podľa subjektívneho hľadiska, to znamená na základe osobného presvedčenia a správania sudcu v danej veci, a tiež podľa objektívneho hľadiska, t. j. zisťovaním, či sudca poskytoval dostatočné záruky, aby bola z tohto hľadiska vylúčená akákoľvek oprávnená pochybnosť (pozri Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky z 15. júna 2000, sp.zn. III. ÚS 16/00).

16. Nestrannosť sudcu nespočíva len v hodnotení subjektívneho pocitu sudcu či sa cíti, respektíve necíti byť zaujatý, ale aj v objektívnej úvahe, či možno usudzovať, že by sudca zaujatý mohol byť. Nestrannosť sudcu je zvyčajne definovaná ako „absencia predsudku alebo zaujatosti v konkrétnej veci“.

17. Za objektívne pritom nemožno považovať to, ako sa nestrannosť sudcu len subjektívne niekomu javí, ale to, či reálne neexistujú okolnosti objektívnej povahy, ktoré by mohli viesť k legitímnym pochybnostiam o tom, že sudca určitým, nie nezaujatým vzťahom k veci, pristupuje. Aj pri zohľadnení teórie zdania môže byť sudca vylúčený z prejednávania a rozhodovania veci iba v prípade, keď je celkom zjavné, že jeho vzťah k veci, k účastníkom alebo ich zástupcom dosahuje taký charakter a intenzitu, že aj napriek zákonom ustanovenej povinnosti nebude môcť rozhodovať „sine iura et studio“, teda nezávisle a nestranne.

18. Predpokladom skutočného uplatnenia zásady rovnosti účastníkov v konaní a zaistenia záruk správneho a spravodlivého rozhodnutia je, aby v konaní konal a rozhodoval sudca nezaujatý, ktorý nie je v žiadnom osobnom vzťahu k účastníkom a k ich zástupcom, a ktorý nie je žiadnym spôsobom zainteresovaný na výsledku konania. V súlade s tým zákon vo vyššie citovanom ustanovení § 87 ods. 1 SSP stanovil ako dôvody vylúčenia sudcu pomer k veci, k účastníkom alebo k ich zástupcom. Zákon zakladá vylúčenie sudcu na existencii určitého dôvodu vymedzeného takými konkrétne označenými a zistenými skutočnosťami, vo svetle ktorých sa javí sudcova nezaujatosť pochybnou. Vylučuje sa tým subjektívny pohľad na vylúčenie sudcu.

19. V tejto súvislosti Najvyšší súd poukazuje na Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky z 11. mája 2005, sp.zn. III. ÚS 47/05, v ktorom ústavný súd vyslovil právny záver, že: „(...) obsahom práva na nestranný súd je, aby rozhodnutie v konkrétnej veci bolo výsledkom konania nestranného súdu, to znamená, že súd musí každú vec prerokovať a rozhodnúť tak, aby voči účastníkom postupoval nezaujato a neutrálne, žiadnemu z nich nenadržal a objektívne posúdil všetky skutočnosti závažné pre

rozhodnutie vo veci.“ Ústavný súd Slovenskej republiky nestrannosť sudcu judikoval aj v ďalších rozhodnutiach (napríklad sp. zn. I. ÚS 73/97).

20. V danej súvislosti Najvyšší súd dáva do pozornosti, že sudca je predstaviteľ súdnej moci. Právomoc súdu sudca vykonáva na nezávislom a nestrannom súde, oddelene od iných štátnych orgánov. Sudca je pri výkone svojej funkcie nezávislý a zákony a iné všeobecne záväzné právne predpisy vykladá podľa svojho najlepšieho vedomia a svedomia; rozhoduje nestranne, spravodlivo, bez zbytočných prietahov a len na základe skutočností zistených v súlade so zákonom. Podľa § 30 zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 385/2000 Z.z.“) v záujme záruky nezávislosti a nestrannosti výkonu sudcovskej funkcie je sudca povinný dbať svojím správaním na to, aby jeho nestrannosť nebola dôvodne spochybňovaná. V občianskom živote, pri výkone funkcie sudcu, aj po jeho skončení, sa sudca musí zdržať všetkého, čo by mohlo narušiť vážnosť a dôstojnosť funkcie sudcu alebo ohroziť dôveru v nezávislé, nestranné a spravodlivé rozhodovanie súdov. Z toho vyplýva, že sudca musí byť nielen nestranný, ale sa musí ako nestranný javiť navonok (§ 2 ods. 1 a 2 citovaného zákona).

21. Práve osobitný vzťah sudcu k štátu musí sudcovi umožniť konať a rozhodovať nezávisle a nezaujato vo všetkých veciach, teda aj vo veciach podliehajúcich súdnemu prieskumu. K tomuto postojú článok 144 Ústavy Slovenskej republiky výslovne sudcovi priznáva nezávislosť pri výkone jeho funkcie.

22. Zákonodarca v právnej úprave ustanovenej v citovanej právnej norme § 87 SSP dôvody vylúčenia sudcu z prejednávania a rozhodovania vecí taxatívne stanovil v odsekoch 1 a 2. V odseku 3 uvedenej právnej normy zákonodarca upravuje, ktoré okolnosti nie je možné považovať za dôvody na vylúčenie sudcu z prejednávania a rozhodovania vecí. Dôvodom na vylúčenie sudcu správneho súdu nie sú okolnosti, ktoré spočívajú v procesnom postupe sudcu a v jeho rozhodovacej činnosti.

23. Vychádzajúc z uvedeného Najvyšší súd dospel k záveru, že skutočnosti tvrdené žalobcom samé o sebe nie sú takými skutočnosťami, ktoré by podmieňovali pochybnosti o nezaujatosti vecí prejednávajúcich sudkýň konať a rozhodovať vo veci vedenej na krajskom súde pod sp.zn. 30S/115/2019, keď namietané sudkyne vo vyjadrení k vznesenej námietke žalobcu uviedli, že sa necítia byť zaujaté, žalobcu nepoznajú a k prejednávanej veci vzťah nemajú.

24. Pokiaľ žalobca v danej veci založil svoju pochybnosť o nezaujatosti uvedených sudcov výlučne na skutočnostiach uvedených v bode 1. tohto rozhodnutia, a to bez tvrdenia o zistených ďalších skutočnostiach, ktoré by preukázateľne a objektívne spochybňovali nezaujatosť namietaných sudcov vzhľadom k ich pomeru k veci alebo účastníkom konania, Najvyšší súd dospel k záveru, že skutočnosti tvrdené žalobcom nie sú spôsobilé spochybniť nezaujatosť namietaných sudcov. Je tomu tak preto, že pre vylúčenie sudcu z prejednávania a rozhodnutia vecí nepostačujú subjektívne pocity, respektíve ničím nepodložené domnienky účastníka konania, z dôvodu ktorých tvrdí, že má pochybnosti o nezaujatosti sudcu na prejednanie a rozhodnutie vecí. Pokiaľ žalobca v námietke za dôvody na vylúčenie vecí prejednávajúcich sudkýň správneho súdu označuje aj okolnosti, ktoré spočívajú v procesnom postupe a v ich rozhodovacej činnosti, Najvyšší súd opätovne upriamuje pozornosť žalobcu na právnu úpravu ustanovenú v § 87 ods. 3 SSP, v zmysle ktorej dôvodom na vylúčenie sudcu správneho súdu nie sú okolnosti, ktoré spočívajú v procesnom postupe sudcu a v jeho rozhodovacej činnosti.

25. Vzhľadom k uvedenému, keď žalobca v konaní vedenom na krajskom súde pod sp.zn. 30S/115/2019 založil svoju pochybnosť o nezaujatosti namietaných sudcov bez tvrdenia o existencii skutočností, ktoré by preukázateľne a objektívne spochybňovali nezaujatosť namietaných sudcov, vzhľadom k ich pomeru k veci alebo účastníkom konania, senát Najvyššieho súdu dospel k záveru, že skutočnosti tvrdené žalobcom nie sú spôsobilé spochybniť nezaujatosť namietaných sudcov.

26. V tejto súvislosti Najvyšší súd zdôrazňuje, že základom pre vylúčenie sudcu môžu byť len objektívne existujúce zákonné dôvody. Na dosiahnutie nápravy v konaní súdneho prieskumu zákonnosti rozhodnutia orgánu verejnej správy podľa Správneho súdneho poriadku slúžia predovšetkým opravné prostriedky, nie námietka zaujatosti, ktorej účel je zásadne odlišný. Iba na tomto základe však bez

ďalšieho nemožno urobiť záver o splnení podmienok ustanovenia § 87 ods. 1 SSP, ak súčasne nie sú k dispozícii ďalšie doložené skutočnosti, ktorých konkrétny obsah a charakter by objektivizoval uplatnenú námietku.

27. Súčasťou základného práva na pojednanie veci pred nestranným súdom podľa článku 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky nie je povinnosťou súdu vyhovieť návrhu účastníka súdneho konania, ktorý podal takýto návrh podľa § 90 SSP a vylúčiť označeného sudcu/sudcov z ďalšieho pojednávania a rozhodovania veci pre zaujatosť. Obsahom základného práva na pojednanie veci nestranným súdom je iba povinnosť súdu pojednať každý návrh oprávnenej osoby na vylúčenie sudcu z ďalšieho pojednávania a rozhodnutia veci pre zaujatosť a rozhodnúť o ňom (pozri Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky z 25. marca 1998, sp.zn. I. ÚS 27/98).

28. I keď Správny súdny poriadok v § 87 ods. 1 spája vylúčenie sudcov z pojednania a rozhodovania vo veci nielen so skutočne preukázanou zaujatosťou, ale aj vtedy, ak možno mať čo i len pochybnosť o ich nezaujatosti (pozri tiež zásady prijaté judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva najmä vo veci Delcourt proti Belgicku, podľa ktorých spravodlivosť nielenže musí byť poskytovaná, ale musí sa tiež javiť, že je poskytovaná), nemožno prehliadať, že rozhodnutie o vylúčení sudcu z dôvodov podľa § 87 ods. 1 SSP predstavuje výnimku z významnej ústavnej zásady, že nikto nesmie byť odňatý svojmu zákonnému sudcovi (článok 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky). Vzhľadom na to možno vylúčiť sudcu z pojednávania a rozhodovania pridelenej veci len celkom výnimočne a zo skutočne závažných dôvodov, ktoré mu zjavne bránia rozhodnúť v súlade so zákonom objektívne, nezaujato a spravodlivo. Z vyššie uvedeného vychádza aj judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva, ktorá rozoznáva subjektívne hľadisko nestrannosti sudcu, zahrňujúce osobné presvedčenie a správanie sudcu vo veci a hľadisko objektívne, založené na existencii dostatočných záruk pre vylúčenie akýchkoľvek pochybností o zaujatosti sudcu (napríklad Saraiva de Carvalho proti Portugalsku, 1994, Gautrin a ďalší proti Francúzsku, 1998). Preto k vylúčeniu sudcov z pojednania a rozhodovania veci môže dôjsť len vtedy, keď ich vzťah k veci, k účastníkom alebo ich k zástupcom dosiahne takú intenzitu, že nebudú schopní nezávisle a nestranne rozhodovať.

29. Vzhľadom k uvedenému Najvyšší súd podľa § 92 SSP rozhodol tak, že vec pojednávajúce sudkyne krajského súdu JUDr. Jana Martinčeková, JUDr. Zuzana Jančárová a JUDr. Jana Várgová a ďalší namietaní sudcovia nie sú vylúčení z pojednania a rozhodovania v predmetnej veci sp. zn. 30S/115/2019, keď nezistil žiadnu okolnosť, ktorá by bola z hľadiska § 87 ods. 1 SSP právne relevantná.

30. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu v pomere hlasov 3:0 (§ 3 ods. 9 tretia veta zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom od 1. mája 2011).

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu n i e j e prípustný opravný prostriedok.